

Kartläggning av specialistsjuksköterskor och barnmorskor – fördjupade analyser per inriktning och län

Sammanfattning

I denna PM redovisas en fördjupning av resultaten från den statistikpilot som genomfördes inför konferensen Framtidens vårdkompetens under 2017 och som då innehöll en redovisning på totalnivå. I denna fördjupande PM redovisas nya framtagna resultat per inriktning. Några resultat redovisas också per län.

Det centrala i arbetet med pilotstudien har varit att hitta en metod för att belysa kompetensförsörjningsfrågan från studier till etablering på arbetsmarknaden. I studien följdes två grupper, kohorter, av legitimerade sjuksköterskor från att de fick sin sjuksköterskelegitimation fram till år 2014/2016. De två kohorter som följdes var legitimerade sjuksköterskor läsåret 00/01 respektive 07/08. I kohorten som tog sin sjuksköterskelegitimation läsåret 00/01 ingick 3 100 personer. Motsvarande antal för läsåret 07/08 var 4 250 personer.

I båda kohorter var det flest som påbörjade studier mot specialistsjuksköterska med inriktning mot distriktssköterska. Det är också den enda inriktning som fortsätter att öka i antal nybörjare ganska långt efter uttagen legitimation. I övrigt började många sin första specialisering förhållandevis kort efter legitimationen.

Distriktssköterska var den vanligaste inriktningen bland dem i kohorten som hade vidareutbildat sig, ungefär 700 av de examinerade till och med år 2016 tog ut en specialistsjuksköterskeexamen med inriktning mot distriktssköterska. Därefter var det vanligast med barnmorskeexamen. Kvinnor dominerar i alla inriktningar utom ambulanssjukvård. Det förekommer att personer har tagit mer än en examen, av samtliga 2 900 examinerade som ingår i studien rör det sig om 5,4 procent. Vanligast är att specialistsjuksköterskeexamina med inriktning mot intensivvård, anestesijukvård och ambulanssjukvård kombineras. Andel examinerade av de som påbörjade studier mot specialistsjuksköterska eller barnmorska var högst bland de som påbörjade studier mot barnmorskeexamen, 90 procent, oavsett kohort. Lägst andel examinerade var det bland dem som påbörjade studier mot anestesijukvård (74 procent, kohort 00/01) och psykiatrisk vård (66 procent, kohort 07/08).

Etableringen på arbetsmarknaden bland de examinerade specialistsjuksköterskorna och barnmorskorna var förhållandevis hög, 90 procent av de examinerade var etablerade ett år efter examen. Etableringen skiljde sig dock något mellan de olika inriktningarna och mellan specialistsjuksköterskeexamen och barnmorskeexamen. Högst andel etablerade fanns bland dem som tog en specialistsjuksköterskeexamen med inriktning mot

ambulanssjukvård, 97 procent.

Sett till geografisk spridning och rörlighet var det flest som bodde i storstadsområdena såväl vid legitimationstillfället som nybörjaråret och examensåret. Bland dem som tog en specialistsjuksköterskeexamen eller barnmorskeexamen var distriktssköterska den vanligaste inriktningen i de flesta länen och i de flesta länen bodde också många kvar samma år efter examen.

Överlag var det många som bodde kvar i samma län från det att de tog sin sjuksköterskelegitimation fram till år 2014, 76 procent i kohort 00/01 och 84 procent i kohort 07/08. Bland dem som bodde kvar i samma län i kohort 00/01 var det 51 procent som började studera till specialistsjuksköterska eller barnmorska någon gång fram till år 2014. Motsvarande andel för kohort 07/08 var 42 procent. Antagligen har de olika långa uppföljningsperioderna inverkan på den lägre andelen som har påbörjat studier hittills i kohort 07/08. Bland dem som hade flyttat någon gång under perioden var det vanligare att den första flytten skedde innan eller samma år som studierna påbörjades än att flytten skedde efter det att studierna påbörjades. Endast i Västra Götalands län, samt några av de mindre länen, var det vanligare att flytten skedde efter det att studierna mot specialistsjuksköterska och barnmorska hade påbörjats.

Inledning

I denna PM redovisas en fördjupning av resultaten från den statistikpilot som genomfördes inför konferensen Framtidens vårdkompetens under 2017. I piloten gjordes en statistisk uppföljning av personer som hade tagit en sjuksköterskelegitimation läsåret 2000/01 eller 2007/08 i syfte att se hur många av dem som har sökt sig vidare till specialistsjuksköterskeutbildning eller barnmorskeutbildning. I december 2017 publicerades en PM med de viktigaste resultaten på framtidensvardkompetens.se. Dessa innehöll en redovisning på totalnivå. I denna PM redovisas nya framtagna resultat per inriktning. Några resultat redovisas också per län.

Pilotstudien har genomförts inom ramen för UKÄ och Socialstyrelsens gemensamma uppdrag om samverkan kring kompetensförsörjning i hälso- och sjukvården (S2016/04992/FS) där en del av uppdraget är att ”så långt det är möjligt säkerställa en förbättrad tillgång till statistik och prognoser över det totala kompetensbehovet i hälso- och sjukvården, oavsett driftsform eller huvudman”. Det centrala i arbetet med pilotstudien har varit att hitta en metod för att belysa kompetensförsörjningsfrågan från studier till etablering på arbetsmarknaden. Under 2018 kommer ännu en pilotstudie att genomföras, men då på yrkesgrupperna arbetsterapeuter, fysioterapeuter och tandhygienister.

I studien följdes två grupper, kohorter, från att de fick sin sjuksköterskelegitimation fram till åren 2014 och 2016. De två kohorter som följdes var legitimerade sjuksköterskor läsåret 00/01 respektive 07/08. I kohorten som tog sin sjuksköterskelegitimation läsåret 00/01 ingick 3 100 personer. Motsvarande antal för läsåret 07/08 var 4 250 personer. Slutåren för uppföljningen varierar beroende på vilka data som används, vissa uppgifter fanns vid beställningstillfället fram till år 2014 medan andra fanns till 2016.

Tanken är att de resultat som presenteras ska kunna fungera som underlag för diskussion och analys hos berörda lärosäten och huvudmän. Av denna anledning är UKÄ och Socialstyrelsen sparsamma med att göra egna tolkningar av resultaten här.

Populationen hämtades från Socialstyrelsens register över hälso- och sjukvårdspersonal (HOSP). Resterande data som användes hämtades från Statistiska centralbyråns (SCB) Universitets- och högskoleregister, Registret över totalbefolkningen (RTB) och Longitudinell integrationsdatabas för sjukförsäkrings- och arbetsmarknadsstudier (LISA).

I denna PM redovisas framför allt resultat per inriktning och län. För att läsa mer om bakgrund, metod samt resultat på totalnivå hänvisar vi till den PM som publicerades i december 2017¹.

¹ Socialstyrelsen och UKÄ (2017). Kartläggning av specialistsjuksköterskor och barnmorskor – en statistikpilot <https://www.framtidensvardkompetens.se/wp-content/uploads/2017/12/statistikpilot-rapport.pdf>

Disposition

Denna PM inleds med en beskrivning av flödet från legitimation till etablering på arbetsmarknaden. Därefter redovisas fördjupade nedslag i flödet per inriktning, med fokus på hur övergången till studier (vidareutbildning), andel examinerade av programnybörjarna och etablering och yrke på arbetsmarknaden har sett ut bland dem som ingår i populationen. Sedan visas resultat om geografisk rörlighet med fokus på hur många som bor kvar respektive har flyttat från det län de bodde i när de tog sin sjuksköterskelegitimation samt specialistsjuksköterskeexamen eller barnmorskeexamen.

Beskrivning av flöde och mätpunkter

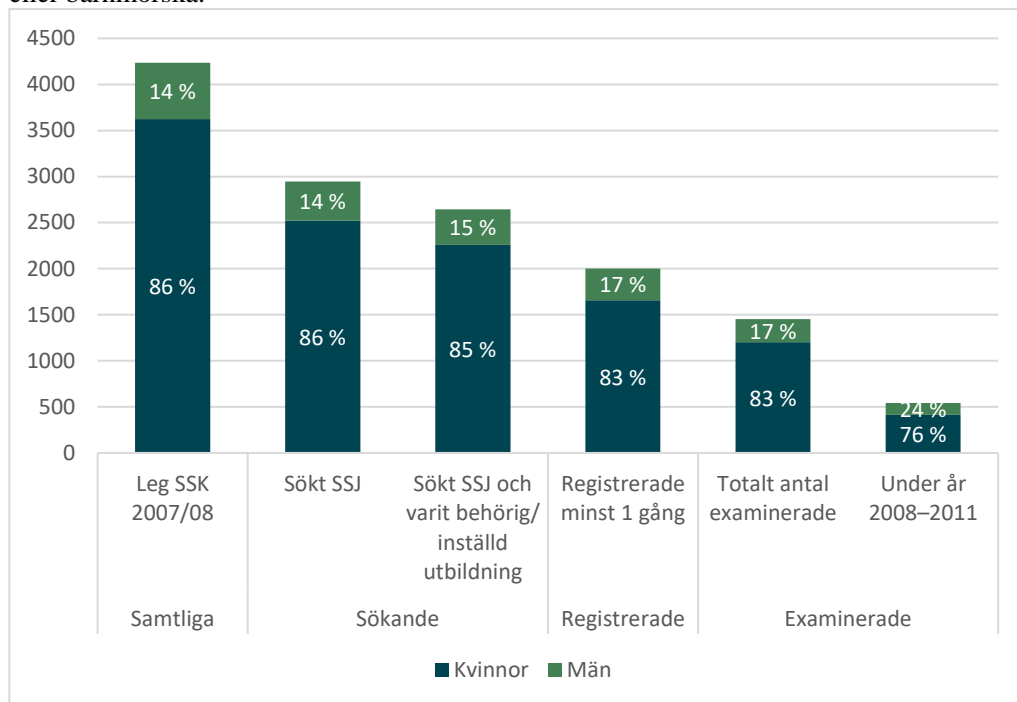
I arbetet med piloten är två centrala tidpunkter det år då sjuksköterskorna har fått sin legitimation och när de påbörjat studier mot respektive tagit sin specialistsjuksköterskeexamen eller barnmorskeexamen, samt ett antal mätpunkter ett givet antal år efter respektive händelse. För att kunna se skillnader över tid är sjuksköterskorna indelade i två grupper: legitimerade läsåret 00/01 och legitimerade läsåret 07/08. Båda grupperna följs fram till 2016 för uppgifter som rör utbildning och examen och fram till 2014 när uppgifter om arbetsmarknad eller folkbokföringslän är inkluderade.

För att få en överskådlig bild följs inledningsvis de som fick sin sjuksköterskelegitimation läsåret 2007/08² för att se hur många av dem som fram till hösten 2016 hade sökt sig vidare till en utbildning mot specialistsjuksköterska eller barnmorska, samt hur många som hade påbörjat och avslutat en utbildning. De framtagna resultaten avspeglar data om högskolestudier och etablering på arbetsmarknad inhämtad till och med åren 2014 respektive 2016 (beroende på vilka uppgifter som avses), och beskriver därmed en ögonblicksbild vid det aktuella mätillfället. Antalet som påbörjar specialistsjuksköterskeutbildningen eller barnmorskeutbildning, tar examen och etableras på arbetsmarknaden kan därmed vara högre om samma data hämtas vid ett senare tillfälle

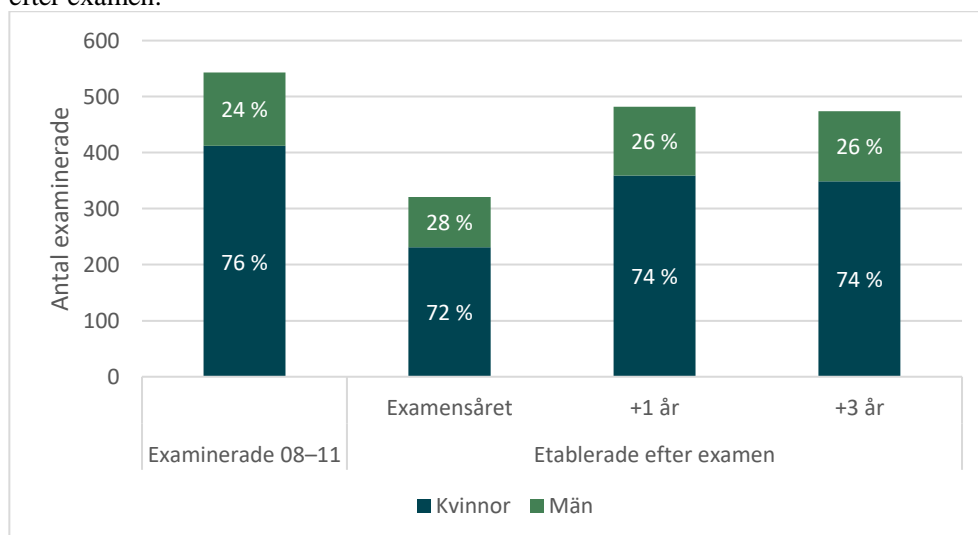
I figur 1 och 2 på nästa sida syns resultatet av denna ögonblicksbild, som också illustrerar flödet på ett övergripande plan. Fortsatt i denna PM kommer fördjupade nedslag i detta flöde att redovisas per inriktning eller län. Då ingår, till skillnad från figurerna nedan, både individer från kohort 00/01 och 07/08.

² För sökande finns individuppgifter bara tillgängliga från 2007 i detta material. På grund av detta visar vi bara detta flöde för kohort 07/08, eftersom sökandeuuppgifterna för 00/01 inte är fullständiga.

Figur 1. Flöde från sjuksköterskelegitimation till examinerad specialistsjuksköterska eller barnmorska.

Figur 2. Antal specialistsjuksköterskor examinerade 2008–2011 (kohort 07/08) samt antal etablerade på arbetsmarknaden under examensåret, 1 år efter examen, och 3 år efter examen.

Fördjupande nedslag i flödet: Nybörjare och examinerade

I de fördjupade nedslagen ingår både legitimerade sjuksköterskor 00/01 och 07/08. Om inte annat anges är antal avrundade till närmaste tiotal.

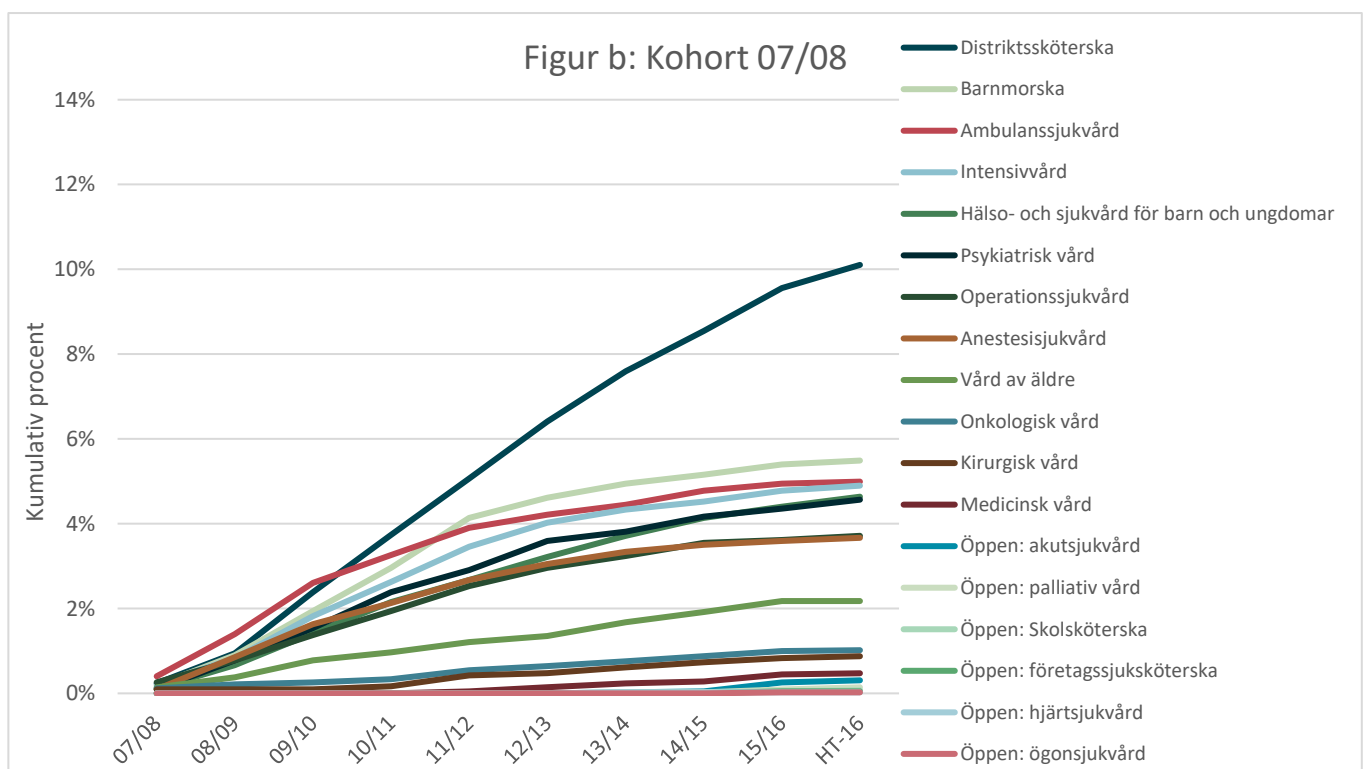
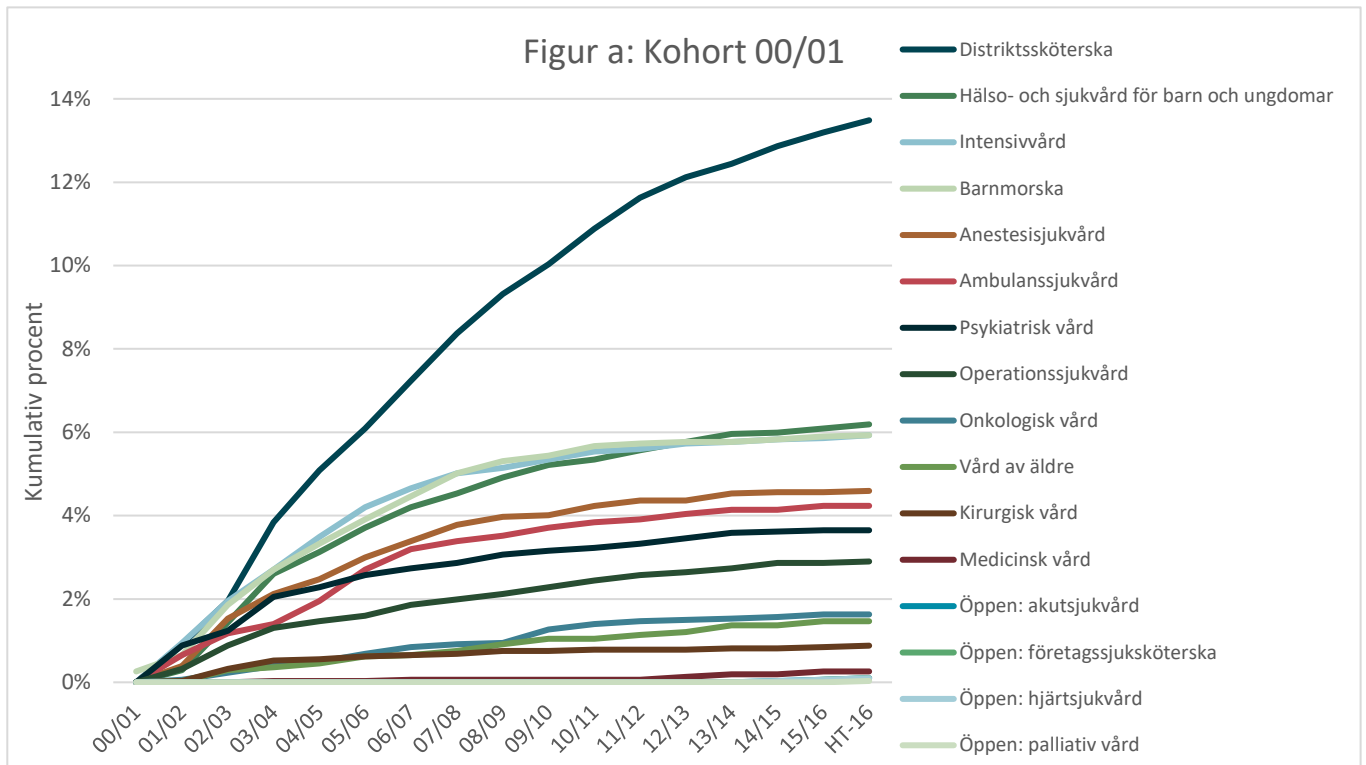
Registrerade på specialistutbildning

En aspekt som undersöktes i pilotstudien är övergången till studier, det vill säga hur lång tid efter sjuksköterskelegitimationen som en person påbörjade en utbildning mot specialistsjuksköterska eller barnmorska samt hur stor del av kohorten som har påbörjat studier under mätperioden. Utifrån resultaten för hela gruppen antas att ungefär hälften ur en kohort någon gång påbörjar studier mot specialistsjuksköterska eller barnmorska och att de flesta gör det relativt kort efter det att de har tagit sin sjuksköterskelegitimation.

När vi nu tittar på resultatet uppdelat per inriktning ser vi att i både kohort 00/01 och 07/08 utmärker sig de som har påbörjat studier mot specialistsjuksköterska med inriktning mot distriktsköterska (figur 3a och 3b). Förutom att flest har påbörjat den inriktningen, mellan 10 och 13 procent i respektive kohort (till och med hösten 2016), är det också den enda inriktning som fortsätter att öka ganska långt efter uttagen legitimation. Detta syns tydligast för kohort 00/01 som har en längre uppföljningsperiod och där det framgår att även till höstterminen 2016, alltså femton år efter uttagen sjuksköterskelegitimation, fortsatte andelen i kohorten som påbörjade studier mot distriktsköterska att öka.

Observera att i figur 3a och 3b räknas varje individ endast en gång. Det innebär att resultaten gäller för den första utbildningen som påbörjades efter legitimationen i de fall där flera olika specialistsjuksköterskeutbildningar eller barnmorskeutbildningar har påbörjats.

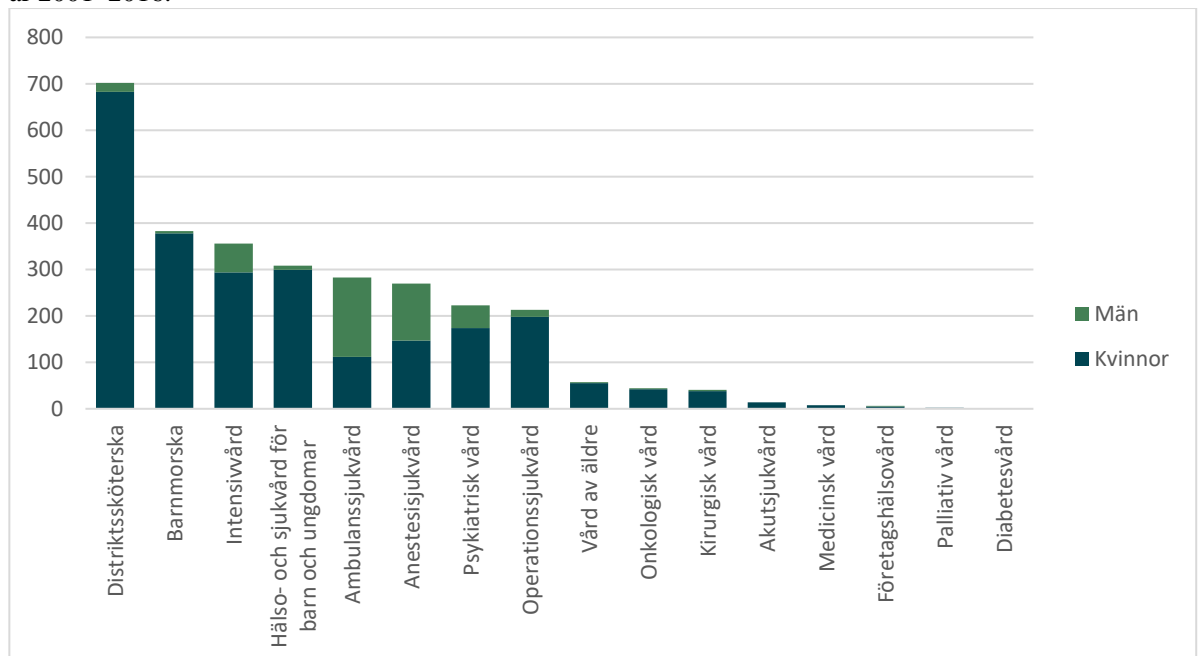
Figur 3a och 3b. Andel av de legitimerade sjuksköterskorna som har påbörjat studier mot specialistsjuksköterska/barnmorska. Redovisas per inriktning. Kumulativ procent.

Examinerade specialistsjuksköterskor och barnmorskor

Totalt hade drygt 2 900 av dem som tog en sjuksköterskelegitimation 00/01 eller 07/08 tagit minst en specialistsjuksköterskeexamen/barnmorskeexamen till och med år 2016. Flest hade tagit en specialistsjuksköterskeexamen med inriktning mot distriktssköterska, följt av barnmorskeexamen och specialistsjuksköterskeexamen med inriktning mot intensivvård. Fler kvinnor än män ingår i populationen i stort, vilket också avspeglas bland dem som tog en specialistsjuksköterskeexamen eller barnmorskeexamen. Förutom för examen med inriktning ambulanssjukvård var det fler kvinnor än män inom alla inriktningar (figur 4).

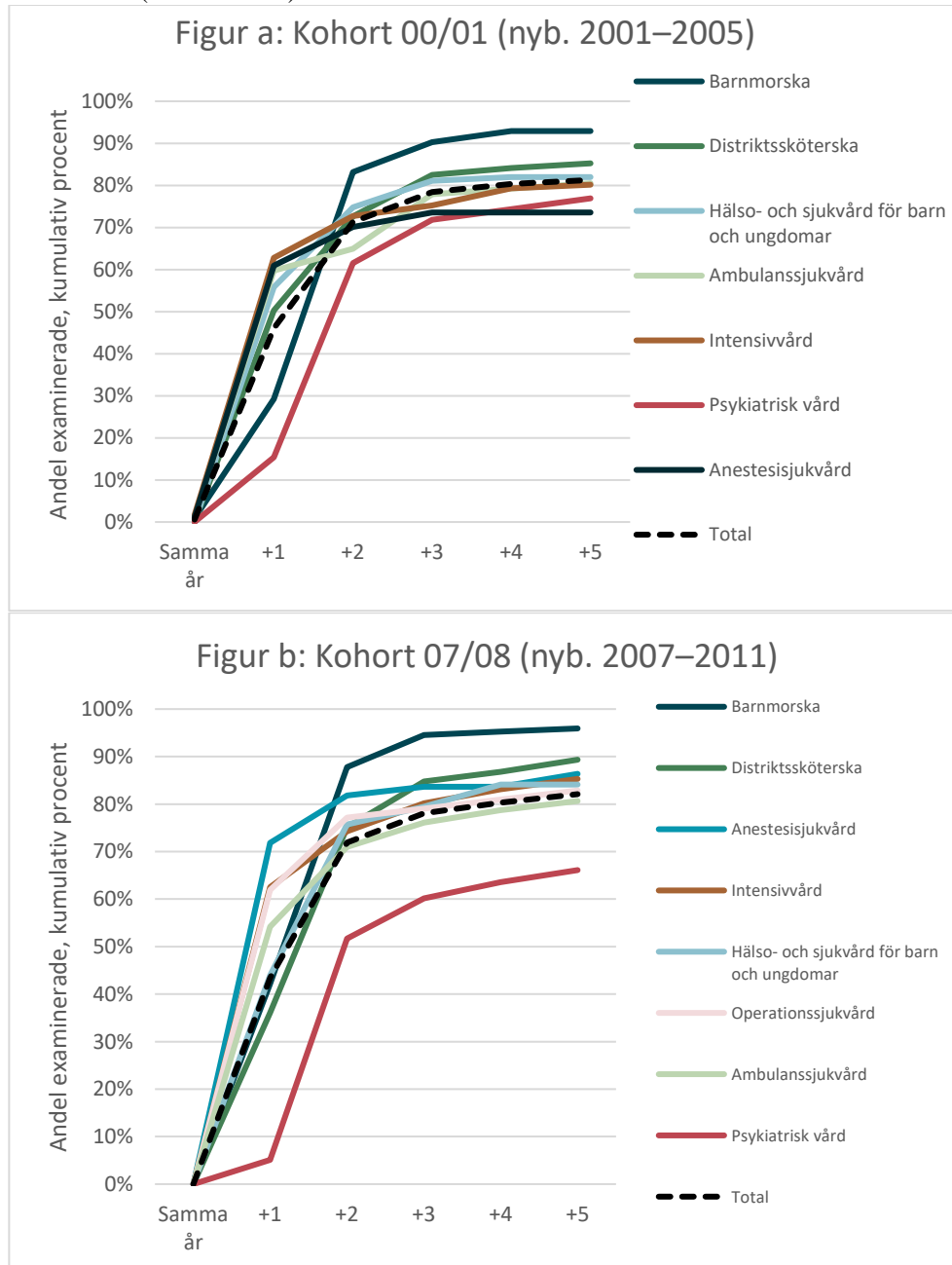
Figur 4. Antal examinerade per inriktning. Första uttagna examen för båda kohorterna år 2001–2016.

I den första piloten undersöktes även hur stor andel av de som påbörjade studier mot specialistsjuksköterska eller barnmorska som tog endera examen inom fem år från första registreringen. För hela gruppen var andelen examinerade ungefär 80 procent, vilket också stämmer med de uppgifter om examensfrekvens som UKÄ publicerar i andra sammanhang.

När vi nu tittar på andel examinerade inom fem år per inriktning bland dem med minst 50 nybörjare framgår att det finns skillnader mellan inriktningarna. Både för kohort 00/01 och 07/08 var andelen examinerade över 90 procent bland dem som tog en barnmorskeexamen. Lägst andel examinerade i kohort 00/01 var det bland dem som påbörjade studier mot specialistsjuksköterskeexamen med inriktning mot anestesisjukvård (74 procent efter fem år) och lägst i kohort 07/08 var det bland dem som påbörjade studier mot psykiatrisk vård (66 procent efter fem år).

Figur 5a och 5b. Andel examinerade efter fem år för dem som påbörjade studier mot specialistsjuksköterske- eller barnmorskeexamen 2001–2005 (kohort 00/01) samt 2007–2011 (kohort 07/08).

Personer som har tagit mer än en examen under perioden

Det förekommer att vissa personer i kohorterna har tagit mer än en specialistsjuksköterskeexamen, eller en barnmorskeexamen och minst en specialistsjuksköterskeexamen, under uppföljningsperioden. Av samtliga 2 900 individer som har tagit ut en specialistsjuksköterskeexamen eller en barnmorskeexamen rör det sig om totalt 157 personer (5,4 procent). Av dessa har 153 individer tagit 2 examina, 3 individer tagit 3 examina och 1 individ tagit fyra examina.

Vanligast bland dessa individer är att först ha tagit en specialistsjuksköterskeexamen med inriktning mot intensivvård för att sedan ta motsvarande examen med inriktning mot anestesisjukvård (tabell 1). Detta har 23 individer gjort. Även att först ta en specialistsjuksköterskeexamen med inriktning mot anestesisjukvård för att sedan ta en med inriktning mot ambulanssjukvård respektive intensivvård är vanligt. Detta har 16 respektive 13 personer gjort. I de flesta fall togs den andra examen ett antal år senare men 13 individer tog ut sin första och andra examen samma år.

Detta indikerar alltså att vissa inriktningar är vanligare att kombinera än andra.

Tabell 1. De 11 vanligaste kombinationerna av inriktningar bland dem som har tagit mer än en specialistsjuksköterskeexamen eller en barnmorskeexamen och minst en specialistsjuksköterskeexamen.

Examen1	Examen2	Antal
Intensivvård	Anestesisjukvård	23
Anestesisjukvård	Ambulanssjukvård	16
Anestesisjukvård	Intensivvård	13
Ambulanssjukvård	Anestesisjukvård	12
Vård av äldre	Distriktssköterska	8
Intensivvård	Ambulanssjukvård	7
Hälsa- och sjukvård för barn och ungdomar	Distriktssköterska	7
Ambulanssjukvård	Distriktssköterska	5
Distriktssköterska	Barnmorska	4
Distriktssköterska	Hälsa- och sjukvård för barn och ungdomar	4
Hälsa- och sjukvård för barn och ungdomar	Anestesisjukvård	4

Fördjupande nedslag i flödet: Arbetsmarknaden

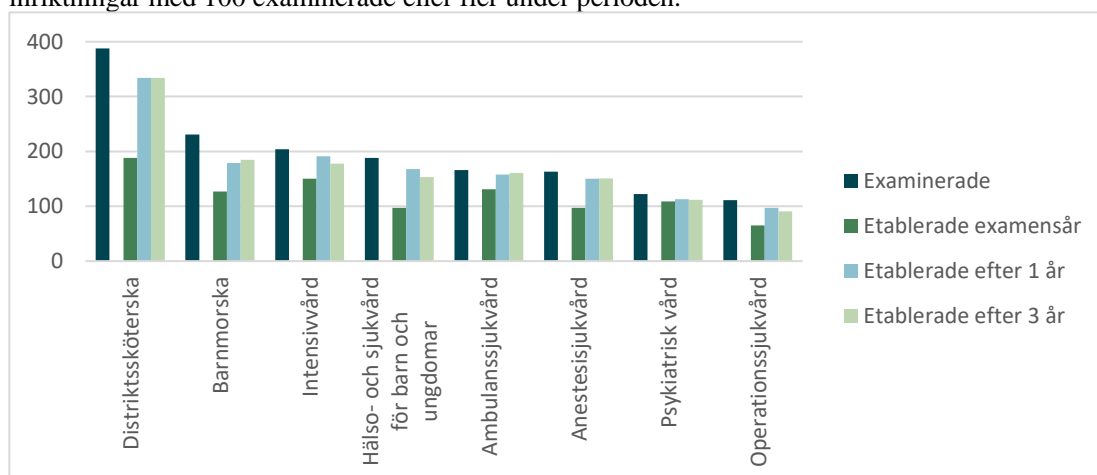
I den första pilotstudien undersöktes även händelser på arbetsmarknaden, exempelvis vilket yrke de examinerade specialistsjuksköterskorna och barnmorskorna hade och i vilken grad de var etablerade på arbetsmarknaden. I detta avsnitt redovisas motsvarande uppgifter per inriktning.

Etablering efter examen

Som nämntes tidigare i denna PM undersöktes i den första pilotstudien etableringen för kohort 2007/08. Här har vi tagit ett bredare grepp och följt upp etableringen examensåret, ett år efter examen och tre år efter examen för alla examinerade under perioden 2001–2011. För att mäta etablering på arbetsmarknaden används samma mått som bland annat UKÄ använder sig av i andra sammanhang.³ För att räknas som etablerad ska en individ då ha en viss årsinkomst samt inte ha varit arbetslös under det gångna året. För att vara etablerad krävs dock inte att personen har ett yrke som anses matcha utbildningen.

På totalnivån var 90 procent av dem som hade tagit en specialistsjuksköterskeexamen eller en barnmorskeexamen etablerade ett år efter examen⁴. Redovisat per inriktning och examen ser vi dock att etableringsgraden skiljer sig åt mellan de olika inriktningarna. Lägst andel etablerade var det bland dem som tog en barnmorskeexamen, 82 procent etablerade efter 3 år, och högst var det bland dem som tog en specialistsjuksköterskeexamen med inriktning mot ambulanssjukvård, 97 procent var etablerade efter 3 år. Flera av inriktningarna tycks alltså ha en förhållandevis hög etablering efter examen.

Figur 6. Antal examinerade 2001–2011 per inriktning samt antal etablerade examensåret, året efter examen samt 3 år efter examen. I figuren ingår endast inriktningar med 100 examinerade eller fler under perioden.

³ Se exempelvis UKÄ (2015). Etableringen på arbetsmarknaden för högskoleutbildade 2013. Rapport 2015:26.

⁴ Beräkningen av andelen etablerade har gjorts på det sätt som UKÄ brukar göra i andra sammanhang (se fotnot 3), d.v.s. antalet med hög etablering respektive år divideras med summan av antalet med hög, osäker, låg och ingen etablering.

Yrke år 2014

I statistikpiloten undersöktes också vilket yrke de examinerade hade enligt SSYK-kodningen⁵ år 2014, det vill säga det senaste uppföljningsåret. Av resultaten för hela gruppen framgick att 80 procent av dem som hade utbildat sig till specialistsjuksköterska eller barnmorska jobbade som just specialistsjuksköterskor eller barnmorskor och att 14 procent jobbade som grundutbildade sjuksköterskor år 2014. Här redovisas resultaten uppdelat dels per inriktning men också per kohort.

I tabell 2 redovisas yrke år 2014 för de i kohorterna som hade tagit en specialistsjuksköterskeexamen eller barnmorskeexamen innan år 2014 respektive grundutbildade sjuksköterskor som inte hade tagit någon ytterligare examen innan år 2014. Av tabellen framgår att bland de grundutbildade sjuksköterskorna var det vanligaste yrket 2014 just grundutbildad sjuksköterska (51 procent av de legitimerade 00/01 och 61 procent av de legitimerade 07/08), följt av specialistsjuksköterska. Bland dem som hade tagit en specialistsjuksköterskeexamen eller barnmorskeexamen var det vanligaste yrket specialistsjuksköterska eller barnmorska, 80 procent i kohort 00/01 och 88 procent i kohort 07/08.

Tabell 2. SSYK år 2014 för de grundutbildade sjuksköterskorna respektive de som hade tagit en specialistsjuksköterske- eller barnmorskeexamen innan år 2014.

	Grundutbildade sjuksköterskor		Tagit specialistsjuksköterske- eller barnmorskeexamen innan 2014.	
	00/01	07/08	00/01	07/08
Antal med uppgifter om SSYK 2014	1360	2310	1120	880
Specialistsjuksköterskor och barnmorskor	32 %	29 %	80 %	88 %
Grundutbildade sjuksköterskor	51 %	61 %	9 %	8 %
Hälso- och sjukvård (chef)	6 %	3 %	5 %	1 %
Hälso- och sjukvård (annat yrke)	3 %	2 %	1 %	0 %
Övrigt	8 %	6 %	5 %	2 %
Summa	100 %	100 %	100 %	100 %

Att andelen som jobbade som specialistsjuksköterskor eller barnmorskor av dem som hade tagit en specialistsjuksköterskeexamen eller barnmorskeexamen var större i den senare kohorten är ett väntat resultat. Detta då det både är längre tid sedan kohort 00/01 tog sin sjuksköterskelegitimation och, för de flesta, längre tid sedan de tog sin specialistsjuksköterskeexamen eller barnmorskeexamen. I kohort 00/01 är det istället högre andelar som har chefspositioner inom hälso- och sjukvård eller ett yrke som enligt bedömningen ligger utanför hälso- och sjukvårdsområdet.

Jämfört med dem som hade tagit en specialistsjuksköterskeexamen eller barnmorskeexamen under perioden var det en större andel bland de grundutbildade

⁵ Läs mer om Standard för svensk yrkesklassificering (SSYK) här: <https://www.scb.se/dokumentation/klassifikationer-och-standarder/standard-for-svensk-yrkesklassificering-ssyk/>

som jobbade i ett yrke utanför hälso- och sjukvården enligt indelningen i tabell två, 8 respektive 6 procent jämfört med 5 respektive 2 procent. Det var också vanligare att ha ett annat yrke inom hälso- och sjukvården eller att vara chef inom hälso- och sjukvården, jämfört med de specialistutbildade.

Både i kohort 00/01 och 07/08 var det många av dem som hade en barnmorskeexamen som år 2014 jobbade som just barnmorska, över 90 procent (tabell 3a och 3b). De med en specialistsjuksköterskeexamen med inriktning mot psykiatrisk vård utmärker sig istället genom att en förhållandevis låg andel, 73 respektive 76 procent, jobbade som specialistsjuksköterska.

Tabell 3a och 3b. SSYK år 2014 per inriktning och kohort. Andel per inriktning och kohort av dem som det finns uppgift om yrke i registret. Redovisas för grupper om minst 30. Tabell a=kohort 00/01 och tabell b=07/08.

Tabell 3a: Kohort 00/01		SSYK-kodning 2014 (grupperad)					
Barnmorskeexamen /inriktning på examen specialistsjuksköterskeexamen	Antal med SSYK	Specialist-sjuksköterskor och barnmorskor	Grundutbildade sjuksköterskor	Hälso- och sjukvård (chef)	Hälso- och sjukvård (annat yrke)	Övrigt	Summa
Ambulanssjukvård	100	81 %	7 %	5 %		7 %	100 %
Anestesisjukvård	120	78 %	11 %	4 %		6 %	100 %
Barnmorska	140	92 %	3 %	3 %	1 %	1 %	100 %
Distriktssköterska	300	81 %	9 %	4 %	2 %	5 %	100 %
Hälso- och sjukvård för barn och ungdomar	140	85 %	8 %	3 %		4 %	100 %
Intensivvård	130	78 %	11 %	6 %	2 %	3 %	100 %
Operationssjukvård	60	75 %	10 %	3 %		12 %	100 %
Psykiatrisk vård	80	73 %		16 %	1 %	9 %	100 %

Tabell 3b: Kohort 07/08		SSYK-kodning 2014 (grupperad)					
Barnmorskeexamen /inriktning på examen specialistsjuksköterskeexamen	Antal med SSYK	Specialist-sjuksköterskor och barnmorskor	Grundutbildade sjuksköterskor	Hälso- och sjukvård (chef)	Hälso- och sjukvård (annat yrke)	Övrigt	Summa
Ambulanssjukvård	100	91 %	7 %	1 %		1 %	100 %
Anestesisjukvård	90	95 %	2 %			2 %	100 %
Barnmorska	120	96 %	3 %			1 %	100 %
Distriktssköterska	170	90 %	7 %	1 %		3 %	100 %
Hälso- och sjukvård för barn och ungdomar	80	91 %	5 %	1 %	1 %	1 %	100 %
Intensivvård	120	84 %	11 %	2 %	1 %	2 %	100 %
Operationssjukvård	80	86 %	13 %			1 %	100 %
Psykiatrisk vård	80	76 %	11 %	5 %	3 %	5 %	100 %

I tabell 3a och 3b ingår alla som jobbar som specialistsjuksköterskor och barnmorskor i samma grupp. Även när varje inriktning på examen jämförs med yrkeskodningen var det vanligaste yrket år 2014 bland de specialistutbildade ett yrke som kan antas motsvara specialiseringen (syns ej i tabellen). Till exempel var det 95 procent av dem i kohort 07/08 som hade en barnmorskeexamen som jobbade som barnmorskor och 80 procent av dem som hade en specialistsjuksköterskeexamen med inriktning mot operationssjukvård som jobbade som operationssjuksköterskor. Dessa uppgifter bygger alltså på en överensstämmelse mellan inriktningen på examen och SSYK-kodningen, exakt vilka arbetsuppgifter som ingår framgår därmed inte.

För nästan alla inriktningar, oavsett kohort, var sedan det näst vanligaste yrket

grundutbildad sjuksköterska. Undantaget gäller dem med en specialistsjuksköterskeexamen med inriktning mot anestesisjukvård där det näst vanligaste yrket var ambulanssjuksköterskor, samt inriktning hälso- och sjukvård för barn och ungdomar där det näst vanligaste var skolsköterskor. För denna grupp var det vanligaste yrket barnsjuksköterskor. För personer med examen med inriktning mot psykiatrisk vård var det näst vanligaste yrket avdelnings- och enhetschefer inom hälso- och sjukvård.

Fördjupande nedslag i flödet: Geografisk spridning och rörlighet

I följande avsnitt redovisas några resultat som rör den geografiska spridningen i populationen efter uttagen sjuksköterskelegitimation. Som tidigare är fokus på den grupp som har tagit en specialistsjuksköterskeexamen eller en barnmorskeexamen under perioden.

Flest bodde i storstadsområdena såväl vid legitimationstillfället som nybörjaråret respektive examensåret för specialistsjuksköterskeutbildning och examensåret (tabell 4). Detta är kanske väntat med tanke på att dessa områden också har fler invånare. Detta kan dock ändå säga något om hur de legitimerade sjuksköterskorna sprids över landet.

Tabell 4. Antal i respektive län legitimationsåret, nybörjaråret och examensåret.

	Legitimationsåret		Nybörjaråret		Examensåret	
	Antal	% av leg	Antal	% av nybörjare	Antal	% av examinerade
Stockholms län	1530	21 %	670	20 %	526	20 %
Västra Götalands län	1240	17 %	600	18 %	476	18 %
Skåne län	910	13 %	410	12 %	336	13 %
Östergötlands län	350	5 %	150	4 %	104	4 %
Uppsala län	310	4 %	140	4 %	123	5 %
Västerbottens län	270	4 %	130	4 %	95	4 %
Örebro län	230	3 %	120	4 %	83	3 %
Hallands län	230	3 %	120	4 %	95	4 %
Jönköpings län	230	3 %	110	3 %	92	4 %
Värmlands län	200	3 %	100	3 %	78	3 %
Västmanlands län	200	3 %	90	3 %	79	3 %
Dalarnas län	190	3 %	70	2 %	41	2 %
Norrbottnens län	190	3 %	80	2 %	56	2 %
Södermanlands län	180	3 %	70	2 %	62	2 %
Västernorrlands län	180	2 %	100	3 %	77	3 %
Gävleborgs län	180	2 %	70	2 %	52	2 %
Kronobergs län	150	2 %	70	2 %	48	2 %
Kalmar län	140	2 %	60	2 %	48	2 %
Blekinge län	130	2 %	50	2 %	40	1 %
Jämtlands län	130	2 %	60	2 %	50	2 %
Gotlands län	50	1 %	20	1 %	20	1 %
Total	7180	100 %	3270	100 %	2580	100 %

I tabell 5 redovisas hur stor del av de som tog en specialistsjuksköterskeexamen eller barnmorskeexamen som var folkbokförda i samma län året efter examen. I de flesta län bodde en stor andel kvar året efter och högst andel kvarvarande i länet hade Norrbottens och Gävleborgs län (96 procent vardera). Lägst andel kvarvarande i samma län hade Västerbottens län (85 procent). I nästan alla län var distriktssköterska

absolut vanligast, följt av ambulanssjukvård. Även anestesijukvård, barnmorska och intensivvård var vanliga i flera av länen.

Tabell 5. Antal examinerade per län, andel folkbokförda i samma län året efter samt vanligaste examina i respektive län. Vanligaste examen redovisas vid fler än 50 examinerade i länet.

Län	Antal examinerade	% samma län året efter	Vanligaste examina	% av examinerade
Stockholms län	530	88 %	Distriktssköterska	18 %
			Barnmorska	18 %
			Intensivvård	17 %
			Summa vanligaste inriktningar	53 %
Västra Götalands län	480	90 %	Distriktssköterska	24 %
			Barnmorska	16 %
			Intensivvård	14 %
			Summa vanligaste inriktningar	54 %
Skåne län	340	90 %	Distriktssköterska	24 %
			Barnmorska	14 %
			Ambulanssjukvård	12 %
			Summa vanligaste inriktningar	50 %
Uppsala län	120	89 %	Distriktssköterska	20 %
			Intensivvård	18 %
			Barnmorska	17 %
			Summa vanligaste inriktningar	55 %
Östergötlands län	100	88 %	Distriktssköterska	22 %
			Hälsa- och sjukvård för barn och ungdomar	15 %
			Anestesijukvård	13 %
			Summa vanligaste inriktningar	51 %
Hallands län	100	93 %	Distriktssköterska	23 %
			Ambulanssjukvård	16 %
			Psykiatrisk vård	13 %
			Summa vanligaste inriktningar	52 %
Västerbottens län	100	85 %	Anestesijukvård	16 %
			Psykiatrisk vård	15 %
			Barnmorska	14 %
			Summa vanligaste inriktningar	44 %
Jönköpings län	90	92 %	Distriktssköterska	22 %
			Ambulanssjukvård	20 %
			Intensivvård	14 %
			Summa vanligaste inriktningar	55 %
Örebro län	80	89 %	Distriktssköterska	31 %
			Operationssjukvård	17 %
			Intensivvård	12 %
			Summa vanligaste inriktningar	60 %
Västmanlands län	80	91 %	Distriktssköterska	34 %
			Barnmorska	18 %
			Anestesijukvård	16 %
			Summa vanligaste inriktningar	68 %
Värmlands län	80	90 %	Distriktssköterska	37 %
			Ambulanssjukvård	18 %
			Intensivvård	12 %
			Summa vanligaste inriktningar	67 %
Västernorrlands län	80	91 %	Distriktssköterska	31 %
			Ambulanssjukvård	17 %
			Anestesijukvård	9 %
			Barnmorska	9 %
			Intensivvård	9 %
			Psykiatrisk vård	9 %
Summa vanligaste inriktningar	84 %			
Södermanlands län	60	89 %	Distriktssköterska	27 %
			Anestesijukvård	16 %
			Hälsa- och sjukvård för barn och ungdomar	16 %
			Summa vanligaste inriktningar	60 %

Län	Antal examinerade	% samma län året efter	Vanligaste examina	% av examinerade
Norrbottens län	60	96 %	Distriktsköterska	30 %
			Intensivvård	18 %
			Ambulanssjukvård	14 %
			Psykiatrisk vård	14 %
			Summa vanligaste inriktningar	77 %
Gävleborgs län	50	96 %	Distriktsköterska	31 %
			Barnmorska	15 %
			Intensivvård	13 %
			Summa vanligaste inriktningar	60 %
Jämtlands län	50	92 %	Distriktsköterska	48 %
			Ambulanssjukvård	22 %
			Anestesisjukvård	12 %
			Summa vanligaste inriktningar	82 %
Kronobergs län	50	94 %	Redovisas ej	
Kalmar län	50	85 %	Redovisas ej	
Dalarnas län	40	93 %	Redovisas ej	
Blekinge län	40	87 %	Redovisas ej	
Gotlands län	20	94 %	Redovisas ej	

Boende i samma län eller flyttat efter sjuksköterskelegitimationen

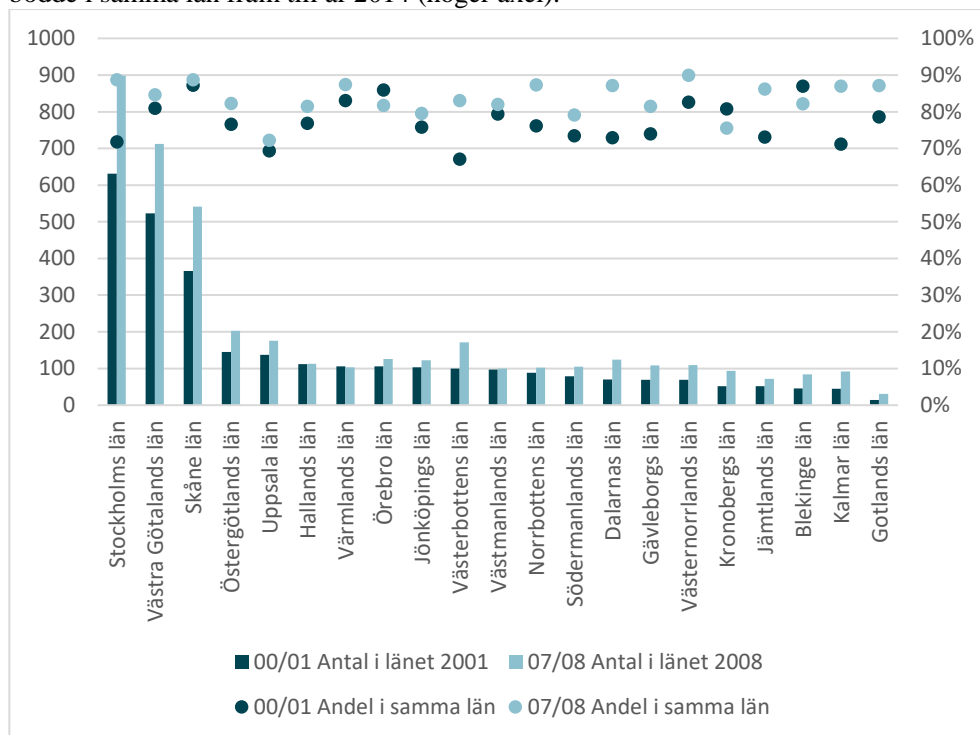
Om de två kohorterna delas upp i två grupper, personer som har bott i samma län från det att de tog sin sjuksköterskelegitimation fram till år 2014 och personer som har flyttat från länet (alternativt att det saknas data) någon gång under perioden, visar resultaten att det är vanligare att stanna i samma län än vad det är att flytta. I kohort 00/01 bodde 76 procent kvar i samma län från det år de fick sin sjuksköterskelegitimation och fram till år 2014 (tabell 6). Motsvarande andel i kohort 07/08 var 84 procent. Andelen som bodde kvar i samma län var större i kohort 07/08 än i kohort 00/01, 84 jämfört med 76 procent, och detta förklaras antagligen av att denna grupp har en kortare uppföljningsperiod.

Tabell 6. Fördelning samma län eller flyttat sedan legitimation.

	00/01	07/08
Samma län	2340 (76 %)	3550 (84 %)
Flyttat el. uppgift saknas	740 (24 %)	670 (16 %)
Total	3070	4230

Som visades tidigare var flest folkbokförda i Stockholms, Västra Götalands eller Skåne län det året som de tog sin legitimation. Om man ser till hur stor andel av de legitimerade som var folkbokförda i länet legitimationsåret (här assimilerat till 2001 respektive 2008) och hur stor andel av dessa som var folkbokförda i samma län alla år fram till 2014 ligger Skåne län högst bland de som tog sjuksköterskelegitimation 00/01, 89 procent var fortfarande folkbokförda i samma län 2014 (figur 7). För kohort 07/08 ligger Västernorrlands län högst, där 90 procent var folkbokförda i samma län alla år fram till 2014. Det bör dock noteras att det rör sig om förhållandevis få individer i detta fall, cirka 100 legitimerade sjuksköterskor.

Figur 7. Antal av de legitimerade sjuksköterskorna folkbokförda i länet legitimationsåret (kohort 00/01 år 2001, kohort 07/08 år 2008) samt andel (%) som bodde i samma län fram till år 2014 (höger axel).

Boende i samma län hela perioden som påbörjade vidareutbildning

Tittar man på hur övergången till specialistsjuksköterske- eller barnmorskestudier har sett ut per län bland dem som bodde kvar i samma län under hela perioden ser fördelningen lite olika ut (tabell 7). Mönstret är inte heller detsamma i båda kohorterna. Till exempel var det en låg andel av de legitimerade 00/01 som var folkbokförda i Västernorrlands län under hela perioden som började studera till specialistsjuksköterska eller barnmorska, 32 procent, men i kohort 07/08 var det 67 procent av dem som var folkbokförda i Västernorrlands län som gjorde detsamma. Det omvända gäller för Hallands län, där en stor andel (64 procent) i kohort 00/01 började studera men en mindre andel (33 procent) i kohort 07/08 gjorde detsamma. Bland samtliga som bodde kvar i samma län under hela perioden i kohort 00/01 var det 51 procent som började studera mot specialistsjuksköterska eller barnmorska. Motsvarande siffra för kohort 07/08 var 42 procent. Antagligen har de olika långa uppföljningsperioderna inverkan på den lägre andelen som har påbörjat studier hittills i kohort 07/08.

Tabell 7. Antal samma län och andel av dessa som har börjat studera till specialistsjuksköterska eller barnmorska fram till år 2014.

	00/01		07/08	
	Antal	% börjat studera	Antal	% börjat studera
Stockholms län	450	51 %	800	41 %
Västra Götalands län	420	53 %	600	46 %
Skåne län	320	54 %	480	40 %
Östergötlands län	110	49 %	170	39 %
Uppsala län	100	61 %	130	37 %
Örebro län	90	55 %	100	43 %
Värmlands län	90	55 %	90	44 %
Hallands län	90	64 %	90	33 %
Jönköpings län	80	54 %	100	41 %
Västmanlands län	80	44 %	80	43 %
Västerbottens län	70	49 %	140	55 %
Norrbottnens län	70	49 %	90	35 %
Södermanlands län	60	38 %	80	39 %
Västernorrlands län	60	32 %	100	67 %
Dalarnas län	50	41 %	110	35 %
Gävleborgs län	50	33 %	90	41 %
Kronobergs län	40	57 %	70	39 %
Blekinge län	40	40 %	70	36 %
Jämtlands län	40	58 %	60	50 %
Kalmar län	30	41 %	80	39 %
Gotlands län	10	55 %	30	37 %
Total	2340	51 %	3550	42 %

Personer som har flyttat från länen

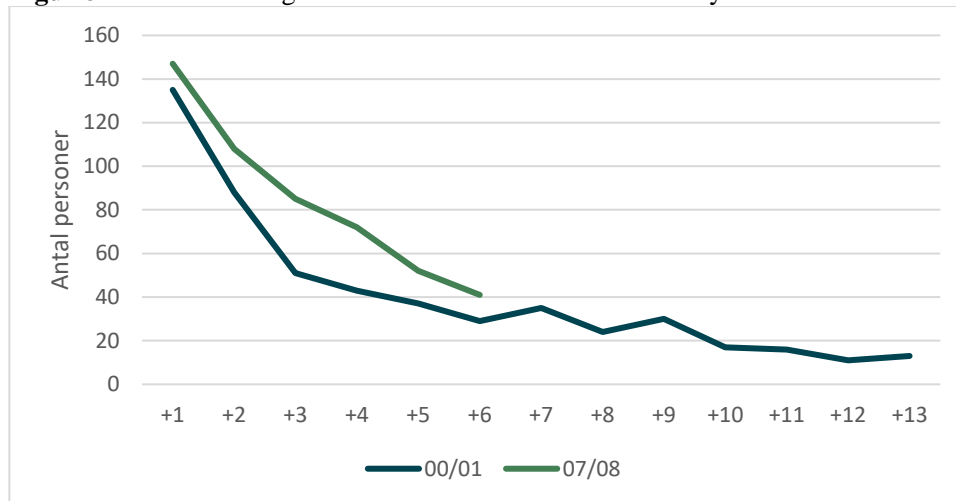
Vi övergår nu till personer som inte har bott i samma län under hela perioden. Det rör sig oftast om personer som har flyttat från ett län till ett annat men kan också vara personer som inte återfinns i statistiken vissa år. Detta kan till exempel handla om att de bor eller har bott utomlands under en tid. Av de 1 410 som inte har bott i samma län under hela perioden är det 370 som det saknas uppgifter för under delar av perioden. Dessa ingår fortsättningsvis inte i denna redovisning av resultaten.

Tabellen nedan visar att bland de som har flyttat mellan olika län under perioden är det vanligast att flytta en eller två gånger (tabell 8). Uppföljningstiden är olika lång för de två kohorterna, 2001–2014 för kohort 00/01 och 2008–2014 för kohort 07/08, men om vi tittar på kohort 00/01 som alltså har den längsta uppföljningstiden så ser vi att de flesta (90 procent) endast flyttar en eller två gånger under hela perioden. Som figur 8 visar sker flest flyttar ganska kort efter sjuksköterskelegitimationen. Det förefaller alltså vara så att folk blir mindre benägna att flytta när de etablerar sig.

Tabell 8. Antal flyttar från legitimationsåret fram till år 2014 per kohort bland dem som hade flyttat mellan länen minst en gång.

Antal flyttar	00/01	07/08
1	350	390
2	130	100
3	30	200
4	10	0
5	0	0
6	1	0
Summa	560	500

Figur 8. Antal år från legitimationsåret 2001/2008 till första flytten

Första flytten tycks alltså ofta ha skett förhållandevis tidigt efter legitimationsåret och om vi ser till alla som flyttat är det ungefär en tredjedel som flyttade för första gången innan eller samma år som de påbörjade studier mot specialistsjuksköterska eller barnmorska (tabell 9).

En större andel av dem som har flyttat än av dem som inte har flyttat har börjat studera (56 och 52 procent i kohort 00/01 respektive 07/08, jämfört med 51 och 42 procent). Samtidigt är det förhållandevis få som har flyttat och så pass vanligt att börja studera bland dem som har bott kvar i samma län under hela uppföljningsperioden att det överlag inte bör uppfattas som att flytt är nödvändigt för att påbörja studier till specialistsjuksköterska. Som en naturlig följd av att få flyttar efter att de har påbörjat sin vidareutbildning är det en mycket liten del som flyttar efter att de har tagit en specialistsjuksköterskeexamen eller barnmorskeexamen, endast 6 procent av samtliga examinerade.

Tabell 9. Fördelning antal (och andel) som har flyttat innan eller samma år som studierna mot specialistsjuksköterska eller barnmorska påbörjades, antal som har flyttat efter att studierna påbörjades och antal som aldrig har påbörjat studier.

	00/01		07/08	
	Antal	Andel (%)	Antal	Andel (%)
Flyttat innan eller samma år	170	33 %	150	30 %
Flyttat efter studierna påbörjades	120	23 %	110	22 %
Aldrig studerat	230	44%	250	49%
Summa	530	100%	500	100%

Mönstret på nationell nivå avspeglas också i de flesta länen. Bland dem som har flyttat under perioden har få flyttat från länet efter det att eventuella studier mot specialistsjuksköterska eller barnmorska har påbörjats. Undantaget är Västra Götalands län där fler har flyttat efter studierna påbörjades än innan samt några av länen men ett litet antal flyttare över huvud taget.

Liksom på nationell nivå var det också förhållandevis en hög andel som flyttade utan att vare sig ha studerat innan flytten eller ha påbörjat studier mot specialistsjuksköterska eller barnmorska efter flytten.

Tabell 10. Antal som har flyttat och andel bland dessa som flyttade innan respektive efter studierna mot specialistsjuksköterska eller barnmorska påbörjades samt andel som har flyttat och aldrig påbörjat studier mot specialistsjuksköterska eller barnmorska. Redovisas efter vilket län de bodde i legitimationsåret (och sedan flyttade ifrån någon gång under perioden).

Län legitimationsåret	Antal som har flyttat	Andel (%) som flyttade		Andel som (%) flyttade och aldrig påbörjade studier
		innan eller samma år som studierna påbörjades	Andel (%) som flyttade efter studierna påbörjades	
Stockholms län	190	32 %	23 %	45 %
Västra Götalands län	166	23 %	31 %	45 %
Skåne län	85	29 %	15 %	55 %
Uppsala län	75	31 %	20 %	49 %
Östergötlands län	57	40 %	12 %	47 %
Västerbottens län	51	31 %	20 %	49 %
Jönköpings län	44	34 %	20 %	45 %
Hallands län	40	30 %	33 %	38 %
Södermanlands län	38	21 %	11 %	68 %
Gävleborgs län	34	32 %	26 %	41 %
Västmanlands län	33	39 %	15 %	45 %
Kronobergs län	30	23 %	17 %	60 %
Örebro län	30	47 %	23 %	30 %
Värmlands län	28	39 %	25 %	36 %
Dalarnas län	26	31 %	23 %	46 %
Jämtlands län	22	41 %	18 %	41 %
Norrbottnens län	21	29 %	14 %	57 %
Kalmar län	20	30 %	30 %	40 %
Västernorrlands län	20	40 %	30 %	30 %
Blekinge län	17	29 %	35 %	35 %
Gotlands län	7	43 %	29 %	29 %

Det fortsatta arbetet med statistikbaserade flödesbeskrivningar

Det centrala i arbetet med pilotstudien har varit att hitta en metod för att belysa kompetensförsörjningsfrågan från studier till etablering på arbetsmarknaden. Detta arbete fortsätter inom projektet med nya pilotstudier för arbetsterapeuter, fysioterapeuter och tandhygienister. Under arbetets gång med studien om specialistsjuksköterskor och barnmorskor har ett antal avstämningar gjorts med projektets referensgrupp, expertgrupp för statistik och prognoser samt professionsorganisationer. I dessa dialoger har vi fått ett antal förslag på förbättringar i studien. Vissa av dessa förbättringar har vi kunnat ta hänsyn till direkt och inkluderat i denna PM. Andra har vi bedömt så omfattande att det är bättre att ta hänsyn till dessa i de kommande flödesstudierna istället.